

FOAIE

центръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 9.

Duminică 2. Martie.

1841.

ТОРТЪРЪ *) ДОМОАЛЪ.

Pesti Hirlap, би журнал съит редакція зпѣ върват преавине кѣпоскѣт дп Ungaria не дппъртъшеце нѣ де тѣлт зрмѣторіѣл артикол съит титѣлъ: „Тортъръ домоалъ,“ адекъ кінзире прін каре жѣдекѣторіѣ се сілеск а стоарче адевърѣл дпн чеѣ дпвпновѣдціѣ.

„Кѣпоацет дпн ісвор сігѣр, кѣмкѣ трѣнпса комісіе де кѣтрѣ діетѣ дп казѣа сістемеѣ крпмпнале се ва адѣна дп тоампа вптоаре; пѣпѣ атѣпчі пентрѣ ачеастѣ лѣтрарѣ неспѣсе де імпортантѣ се адѣпѣ тот фелѣл де матеріѣ тревзпнчоасе, датѣрї статістиче шчл. Се паре кѣ Sieyes аѣ зіс одатѣ: „дакѣ соціетатеа нѣ есте пентрѣ персоане, атѣпчі нѣ шїѣ пентрѣ че есте,“ шї тотѣш сѣ тѣртѣрїсім дрепт, „персоана“ отѣлѣѣ де рѣнд ла жѣдеката крпмпналь песте тот, іар' маї кѣ деосівире ла тѣртѣрїсірї, ла черчетѣрї пѣпѣ акѣма фѣ ціпѣтѣ ла тѣлте локѣрї де „зп лѣкрѣ“ аша зрѣт, дпкѣт ачелѣзіа каре фѣ дп старе а прівї кѣдїва апї ла практіка казѣелор, іаѣ фост кѣ непѣтпндѣ де а нѣ тімдї ачел фелѣл де компѣтпміре, че сілѣце пе от роші, кѣчі де шї нѣ шїо спѣне ел шї-

ешї, тотѣш пе съит аскѣне се сімте а фї пѣрташ ла ачел пѣкат кареле есте а націеї. —

Іатѣ зпѣл дпн челе шѣлте. Тортѣра прін артиколѣл 42. дпн 1791. фѣ шѣарсѣ, шї пе есте словод а поменї кѣ оарешкаре сімѣетѣпт повїл, кѣмкѣ ачеастѣ діеволеаскѣ патѣ а неатѣлѣї отенескѣ Унгѣрѣл оаѣ шѣерс маї тімпѣрїѣл, декѣт зпеле націѣ, каре се прївеск пе сіне де дпнаїнте мертѣтоареле чївілізаціеї, ва кѣ оареш каре сімѣетѣпт повїл пе есте словод а поменї, кѣмкѣ тортѣра дп ачеастѣ патріе прін леце лѣмѣрїтѣ пічі одатѣ п'аѣ фост санкціонатѣ *). Націа поастрѣ (адекъ чеа зпгѣреаскѣ де каре ворѣеце зпгѣрѣл скрїторїѣ), де кѣнд тѣртѣрїсеце історїа дѣспре а еї ексістпндѣ, тотдезпа аѣ фост націе кѣ констітѣціе словодѣ. Іар' де карактерѣл зпѣї націѣ словодѣ с'аѣ цпнѣт прѣтѣтпденї шї дп тоатѣ времеа процесѣл пѣрѣжторїѣл дп пѣвлїк. Гречїа, Рома шї Цѣрманїї чеї векі п'аѣ кѣпоскѣт алта. Англіа, Нордамерїка, Франца дела револѣціе дпкоаче, Оландїа, Сведїа шї

*) Біне кѣпоацет тіт: 20 дпн партеа III. алѣ Verboşczyi аколо есте ворѣа нѣмаї де дпжтпларе деосівїтѣ: шї дѣспре ачела дпкѣ нѣмаї дп дпцелес попрїторїѣ.

*) Kinsire.

Норвеція п'аѣ кзпоскѣт алта. Іар' не лжигъ процес пѣрѣторѣв љн пѣвлик нічі ворѣв нѣ пѣтеа фі де тортѣрѣ. Тортѣра с'аѣ љнтродѣс пѣмаі дѣпѣ че процесѣ де черчетаре (processus inquisitorius) љнтѣв ші љнтѣв не калеа правілеі ші а жѣдекъ торіеі вісерічеці с'аѣ пра ктізат ка міжлок неоменеск спре сконѣрі іар'ш неоменесці *), маі тѣрзіѣ сѣпт тіраністѣл фѣдал а веакѣлі де міжлок љн каре domnea дрептѣл пѣмпѣлі, с'аѣ пѣстрат пріп оарекѣте веакѣрі. Ачеастѣ скімваре жѣкѣ ролѣ mare ші ла поі љн віаца практикѣ, љнсѣ адѣчереа а мінте де дрептѣл ші лібертатеа чеа веке неаѣ пѣзіт чел пѣціп де ачеа патѣ, љнкѣт леціле поастре ла префачереа ачеаста пѣп печетеа сѣінценіеі де леці. Пентрѣ ачеаста леціле поастре нічі одатѣ п'аѣ санкціонат тортѣра, пентрѣ кѣ еле нічі одатѣ п'аѣ санкціонат процесѣл тѣртѣрісіторѣв. љнтр'ачеаа ваі, поі сѣптем ровіі овічеіѣлзі. Обічеіѣл леаѣ љнтродѣс не амѣпдоаѣ афарѣ дп леце, обічеіѣл ціне не чеа дп тѣіе љнконтра опреліі де леце, кѣчі обічеіѣл ціне не а доа афарѣ дп леце пѣпѣ љн зіоа де астѣзі, љнсѣ пѣмаі асѣ пра челор неовілі, кѣчі повіліі кѣ тѣлт маі віне кзпоскѣрѣ пѣрціле челе реле а иродесѣлі кѣ тортѣрѣ, де кѣт сѣ пѣші несѣпѣпереа ла ачела. Маре есте ворѣа сігѣрісеаскѣ че о зічет Длор, љнсѣ е дрептѣл ші адевѣратѣ. Деспре тѣртѣрісіреа пріп тортѣрѣ лецеа кѣвѣпѣтѣ аша: сѣ љнчетезе претѣтіндеі несте тот; кѣчі ачеаа нѣ е-

*) Везі історіа вісеріческѣ, прекм ші компіаціа зпор правіле вісерічесці ші те љнфіорѣ ші тачі дакѣ поці. љнс: Ред.

сте міжлок љнтокміт де а љнведера адевѣрѣл, ші маі тѣлт есте недеапсѣ декѣт черчетаре. Ші тотѣш љндрѣснпм а зіче, ші поѣтінд рефалсіе фѣрѣ а о пѣдѣждзі, љндрѣснпм а зіче: тортѣра трѣіенце ші домненце маі претѣтіндеі љн патріе. Нѣ воім а зіче, кѣткѣ претѣтіндеі фѣрѣ деосівіре; дар' дакѣ есте врезн комітат, каре сѣ поатѣ ста вѣп пентрѣ тоці офіціаліі сѣі љнкѣ ші пентрѣ пандѣріі не каріі љі тріміте ла прігоніреа тѣлхарілор, фіреце ка жѣраці, дакѣ зік, есте комітат, каре сѣ поате фі љнкредінцат, кѣткѣ тоці ачеціа нѣ љнтревѣінцеазѣ тортѣрѣ, слава есте а лзі, кѣткѣ фѣ љн старе а да віацѣ ачеіі ідеі, не каре ізвіреа де дрептате ші де оменіме љнпайнте кѣ апі чпчзічечі о вѣгасе љн леце. — Саѣ кѣ доарѣ ачеаа че ам зіс есте клеветіре; кѣчі адекѣ кѣтѣріле челе де кпзвіре пѣмаі сѣпѣт, чістеле челе де фѣр, кѣ зпгіі че рѣстігнеа фѣерѣл пічорѣлі, кѣрліцеле сѣшпетоаре де невре, чіга кѣ каре се љнтіндеа тѣдѣреле, тоате ачестеа нѣ ле маі ведем. — Кѣ адевѣрат ачестеа нѣ маі сѣпѣт. Еі дар' вѣцѣл ші кѣрѣачѣл, каре жоакѣ ролѣ аша лѣртоасѣ ла черчѣтѣрі, маі алес кѣнд ачелеа се афѣ љн тѣпліме зпор оамені, не каріі зп стрѣп љі пѣмече „віртѣозі ла вѣтаіе," сѣпѣт дестѣлѣ тортѣрѣ; маі вѣртос кѣнд дѣпѣ тоатѣ ворѣа тѣгѣдѣітоаре, љнтрѣ каре „inquisitorul," (фіе ачела mare орі тік) сокотенце кѣ е мпчѣнѣ љндѣржітѣ, сіпгер ла о трацере дп окі своарѣ љнтре спетеле љнвіновѣцітѣлзі, саѣ ші токма афарѣ не ванкѣ љші депрінде пѣтереа пѣпѣ ла челе дѣспрезече „непѣтѣрате;" кѣте ші де чпчзішасе орі не зі; дар' љнкѣ ачеа фѣпіе, кѣ

каре брацелe черчетатълѣ і се стрѣнг дп-
дърѣнт, ші ла тоатъ ворѣа де тѣгъдѣре
тот маі стрѣнс, пѣпъ кѣнд окіі ісе дп-
флъ де дѣрере ші пе фацъ і се дпвине-
деск винеле челе дпкордате, дар дпкъ кѣ-
поскѣтеле маніре де а траце дп кѣлъ-
да оъ де а лега стрѣтъ; ші ічі коло
(де ші маі рар, дпсѣ ам ші тотѣш адѣ-
че пілде) іневл чел дптортокат де оцел,
дптрѣ каре аѣ обічеіѣ а траце челе доаѣ
децете марі, ші дакъ черчетатъл зиче пѣ,
атѣпчі кѣ о свѣтѣрѣ домоалъ прічінзеск
кіпкѣ іадѣлѣ дп тѣдѣлѣрїле лѣ; тоате
ачестеа домнілор пѣ сѣнт тортѣрї? Ші
есте врепѣл дпн кѣдї кѣпоск віаца пра-
ктїкѣ а іспісікцілор дпн комїтатѣрї четъ-
денеці а ле челор домнеці кѣ пѣтереа
датъ асѣпра сѣпцелѣ, каре сѣ поатъ зиче
кѣткѣ дп кѣтпїта ачеастъ ікоапъ тѣкар
пѣтаі о трѣсѣрѣ ар фї преа дптрїтѣ?
Есте врепѣл дпнтре чеї маі дпвладї, ка-
ре сѣ пѣшї адѣкѣ ампте де доаѣ треї дп-
тѣтпїлѣрї дпгрозїтоаре, каре леаѣ прічї-
пѣт фелїл ачеста де тѣртѣрїсірї домоа-
ле? ох ші пої дпшїне ам ші повестї лѣ-
крѣрї дпфрїкошатe деспре нїце пѣкате,
каре пѣ с'аѣ фѣкѣт; деспре жѣфїрї пе ка-
ре леаѣ фѣкѣт алції, дпсѣ пе каре пѣтї-
ташїї чеї невіновадї леаѣ тѣртѣрїсіт тоа-
те асѣпр'шї, кѣчї корѣачѣл, фѣпїа ші кѣ-
лѣдаоле сѣнт впелте пѣтерпїче де черче-
тат. Дар поате сѣнт, карїї респѣнд: „А
чеаста пѣ есте тортѣрѣ, ачеаста есте вп
тїжлок атѣт де треѣвїпчос, фѣрѣ каре а
дпдѣплека пе вїноватѣл ла тѣртѣрїсіре
авїал поці дпн зече дптѣтпїлѣрї ла доаѣ.“
Дпцелецет домнілор: дар' есте деосївіре
дпнтре ачеаста ші дпнтре тортѣрѣ, нїце
кондїці кѣ лѣаре ампте лѣкрате ші нїце

форме процесѣале а тѣіат варѣарїа, ші а-
пѣтїт ачееа, кѣ дакъ аѣ фост дп старе а
сѣферї тортѣра дпшї кѣпѣта словозенїа.
Дар аїчі дп сїпгѣрѣтатеа впеї одѣї де чер-
четаре дп фацъ кѣ іпквїзїторѣл, дптрѣ ка-
ре патїтїле інімії оменецїї кѣте одатъ
прїп деосївіте дппрецізѣрїї сѣ дптрѣтѣ-
тѣ; кѣте одатъ кѣрсѣл процесѣлї фѣрѣ
пїчі вп реѣлатат ле аціцѣ; алѣдатъ вп
„genomée“ де черчетѣторїѣ харпїк (кѣчї
дп пептѣл оменеск зак дешѣртѣчѣнї тѣл-
те) дп гїдїле кѣ темереа де а'шї перде
слава; дп позїціе ка ачеаста кѣтм се ва
сїгѣрїсі фїл опѣлѣї? везї кѣ вїетѣл пїчі
се поате пѣлїце асѣпра сѣферїтеї педре-
пѣтѣрїї, пептрѣкѣ п'аре кѣ чїне сѣ дове-
деаскѣ; сїпгѣрѣтатеа шї таїна домнеце
дп каса де черчетаре, тартѣрїї сѣнт скошї
афарѣ, сїпгѣр „вїртѣосѣл де а вате“ се афлѣ
де фацѣ ацентѣндѣшї рола де кїпїторїѣ.
Іатъ ачеаста есте деосївіреа домнілор дп-
нтре тортѣрѣ ші дпнтре петортѣра де каре
ворѣрїтм. Акѣта фїене словод а дпшїра
їдентїтѣїле. 1) Амѣндоаѣ дор; 2) дѣ-
ререа ла амвеле дптѣтпїлѣрї есте дп-
треѣвїпдатъ пѣ ка пепдеапсѣ, чї ка тїж-
лок де черчетаре; 3) Ші впа шї алта
п'аре темейл дптрѣ ачееа, кѣ пѣкатѣл ар
фї дпведерат, пептрѣкѣ атѣпчі п'ар фї тре-
ѣвїпцѣ де черчетаре, чї дптрѣ ачееа, кѣ
пѣ есте доведїт; 4) тортѣра де одїніоарѣ
дпкъ о апѣрарѣ дп рестїтн де о мїе де
апї кѣ ачееа, кѣткѣ дакъ тот пѣкатѣл ар
ремѣнеа пепдепсїт, атѣпчі ва фї паче де
сїгѣрїтатеа персоналъ шї де а аверїї, ші
соціетатеа оменескѣ префѣкѣндѣсе дп о
чїреадѣ де оаменї се ва рестѣрна дпн тем-
ле. — Вечпїка дрептате дѣтпнезеїаскѣ,
ѣлїнда зманїтате ші сїмцѣл де дрепт

трізмфаръ асѣпра перѣторілор ші еї с'аѣ пѣмерат дѣтре пророчій мінчипош; ші ачі ва дѣвінде сінцѣл де дрепт, адевърѣл ші оменімеа ші кінѣторіі ші ачі се вор кѣтрѣпі ка ніще вісѣторі фалчі; прекѣт с'аѣ кѣтрѣпіт дѣ словода Британіе ші дѣ тоате цѣріле сѣс дѣшпрате, ѣнде проце-дѣра сілпикъ, дѣпревѣт кѣ тоате феліѣрі-ле де „тортѣръ до то алъ“ с'аѣ дѣре песте тот, пентрѣ тоді вечіі ші де сѣвѣр-шіт. — — Дѣнѣдар, дѣпѣ че авем кон-стітѣдіе, ші пѣтем фі опріді де а лѣа парте дін віаца пѣвлікъ, é de dorit дѣ ін-тересѣл вінепѣі комѣн ка сѣ авем ші едѣ-каціе політіческѣ.“

КРЕДИЦА ДЕШАРТЪ.

(Сѣперстіціа).

А креде дѣдешерт, сѣѣ кѣт зічет маї пе скѣрт, а фі сѣперстіціос, дѣсем-пеазъ а креде маї мѣлт де кѣт ар тревзі чіпева сѣ креазъ дѣпѣ темейріле мінціі чеї сѣпѣтоасе. Кредіца дешартъ стѣ дѣ контракт кѣ некредіца; амѣндоз се дѣвоіеск дѣтр'ачеа, кѣткѣ еле респектеа-зъ пе мінтеа чеа сѣпѣтоасѣ. Аша дар' сѣперстіціа дѣкапе аколо, ѣнде ліпсеце мінтеа жѣдекѣтоаре, дѣкѣт адекъ ѣн ом сѣперстіціос се сѣпѣне орвеще де а креде кѣткѣ орі че дѣтѣмпѣлѣрі фіреці, каре ел пѣ ле поате шіеш деслѣші, віп де ла ніще пѣтері сѣпра патѣрале. Кѣ кѣт стѣ чіпева маї адѣнк пе о треапѣ а кѣлтѣ-реї, кѣ атѣта сѣперстіціа есте маї предо-тпітоаре ла дѣлсѣл. Прѣчій ші пе дѣ-вѣцаціі се мінѣпеазъ де тоате мінѣпіле, кѣ-

те трек песте пѣтереа мінціі лор. Дін ачеаста се поате еспліка, пентрѣ че істо-ріа тѣртѣрісеце, кѣткѣ веакѣріле челе маї векі, ачелеа с'аѣ крѣзѣт а фі ші маї богате де мінѣпі, ші пентрѣ че сѣперстіціа стѣ маї тот дѣтр'о лініе кѣ барбаріа по-поарелор.

Сѣперстіціосѣл есте ѣн ом фоарте ті-кѣлос; орі че дѣтрепрінде ел, ачееа пѣ о фаче пентрѣкѣ есте віне аша, сѣѣ пентрѣ-кѣ аша пофтеце даторіа лѣі, чі пентрѣкѣ дѣкѣ стрѣшоашаса афласе де віне, а фа-че аша ші пѣ алфеліѣ. Орі ѣнде се ла-іе дрѣтѣріле, пентрѣ ел аколо е плін де пѣлѣчі; ел де о тѣтѣрѣ кѣзѣтѣ крѣчпш се теме маї мѣлт ка де пѣкат ші де іад; ѣн іепѣре сѣѣ о кодофанѣ (царкѣ) дѣ а-дѣк фіорі; ел фокѣл че'л пѣтпім рѣтѣчі-торіѣ (каре се паре а кѣдеа дѣ фор-тѣ де стеле, сѣѣ се мінѣкѣ дѣ времї маї кѣлѣдроасе пе пѣтѣлѣт), дѣ креде а фі ѣн дѣх рѣѣ, орі че пісікѣ пеагрѣ о креде а фі стрігоаіе (шіпкѣ); тоді комедіі (сте-ле кѣ коадѣ) адѣк пентрѣ дѣлсѣл пепоро-чірї, рѣсвоаіе, фоамете, чѣтѣ, періреа лѣ-тпї; орі че воалѣ маї парѣ, зіче кѣ віне асѣпра поастрѣ прпн інфлѣнца вревпї діа-волѣ дін чеї мѣлці ші дакѣ дѣ време де о дрѣгѣлашѣ поапте лініцітѣ каде вреѣ скѣндѣрѣ кѣ стомот, атѣчї ел ка ловіт де трѣспет каде кѣ пасѣл дѣ пѣтѣлѣт. Фіпндкѣ пѣ есте треава лѣі, а черчета, а черка, а кѣцета, а лѣа амінте ла фірескѣл кѣрс ші легѣтѣрѣ а лѣкрѣрілор: аша ѣн лѣкрѣ пѣціп есте дѣ старе аї перде сін-ціріле ші аї адѣче ініма дѣ револѣціе. Фіпнд сѣпертїціосѣл дедат, а ацента дела оаменї, дела лѣкрѣрі ші дела пѣтеріле па-тѣреї маї мѣлт віне, сѣѣ а се теме де ѣн

рѣѣ маї mare, декѣт лар дѣгѣдѣи mintea чеа съпѣтоасѣ съ креазѣ, inima лѣи съ а-флѣ дѣтрѣ о некѣрматѣ мишкарѣ de фѣри-кѣ ши de пѣдежде; ел нѣ кѣпоаѣче че ва съ зѣкѣ odixna дѣн лонтрѣ: зп лемп пѣ-трѣд че лѣчеѣче ла блѣнда лѣминѣ а лѣней, зп вертѣледѣ лѣминѣторѣѣ, о статѣрѣ mare неовѣчѣитѣ вѣзѣтѣ пе дѣтѣперек фѣрѣ вестѣ, меланхолѣка стрѣгарѣ а зпѣй вѣхе, дѣтрѣзп кѣвѣнт, тот че се аратѣ лѣи дѣн кѣп неовѣчѣит, дѣл фачѣ а'ши перде кѣм-пѣтѣл ши нѣ арарѣ орѣ дѣ дѣ прѣчинѣ de о несѣферѣтѣ кѣнѣпѣре сѣфлетѣаскѣ, прекѣт ши дѣл фачѣ а се словозѣ ла о тѣлѣдѣме de певѣнѣи ши грешѣлѣ, че сѣнт дѣн старѣ а'и дѣрѣпѣна тоатѣ фѣрѣчѣреа вѣедѣи лѣи. Сѣперстѣдѣосѣл естѣ непѣтѣнѣчѣос маї пре сѣс de тоатѣ дѣкѣнѣпѣреа: ел дѣн Дѣм-незѣѣ нѣ се дѣкредѣ; ел крѣзѣнд кѣ тоа-те зпгѣрѣме лѣмѣи сѣнт пѣне de дѣхѣрѣ некѣратѣ, de дѣволѣ, de фѣртемѣкторѣ ши de стрѣгоѣ, зѣтѣ кѣ тотѣл de пѣрѣндѣсѣка тѣ-нѣ ши de дѣцѣлеапѣта окѣрмѣпѣре а Прѣ-дѣндѣѣ; ла ел нѣѣче мѣжлоачѣ негѣоавѣ пѣ-тѣск маї тѣлѣт, декѣт прѣнѣпѣле зпѣй рѣ-лѣдѣи съпѣтоасѣ, ел зпѣи дѣншелѣторѣѣ, ка-ре се фѣлѣѣче кѣ скоатѣ драчѣи ши вѣнде-кѣ воалѣле че нѣмаї Хрѣстос аѣ авѣт прѣ-лѣж ши пѣтере а ле вѣндека, крѣде маї тѣлѣт, декѣт ла адеврѣрѣме зпѣй мѣндѣ съпѣтоасѣ, карѣ лар пѣтеа конвѣнѣче ка de доаѣ орѣ доѣ кѣ сѣнт патрѣ.

Дѣспре стрѣкѣчѣнеа сѣперстѣдѣѣѣ тоѣ дѣцѣленѣдѣи сѣнт дѣтрѣзп глас. Пѣптрѣ, тоѣ ворѣаскѣ ачѣ марѣле ши чѣмѣрѣго-рѣѣл Гѣте. „Еѣ“ зѣчѣа ел, „зрѣск сѣперстѣ-дѣѣа ка зп че, карѣ естѣ чѣл маї стрѣкѣчѣос дѣн тоатѣ кѣте пот венѣ асѣпра оаменѣлор.“ Сѣперстѣдѣѣа прѣфачѣ пе сѣдѣнта ши de тоа-

те дрѣждѣилѣ кѣрѣта рѣлѣдѣѣ дѣтрѣ о дѣ-вершѣзпѣтѣ тѣрѣварѣ, карѣ кѣ фѣр ши кѣ фок прѣпѣдеѣче фѣрѣчѣреа Фрацѣлор. Чѣ-не нѣ се ва дѣнпрозѣ асѣпра орѣвѣрѣ оме-нѣѣи, кѣнд ва четѣ дѣн сѣдѣнта скрѣпѣтѣрѣ, кѣткѣ пе времѣа лѣи Моѣси ера оаменѣ дѣн Егѣпт ши дѣн Кѣнаан, карѣи дѣн рѣвпѣ рѣ-лѣдѣѣоасѣ фалчѣ дѣшѣ арѣеа прѣчѣи лор дѣн чѣнстѣа зѣлор. Чѣне нѣ се се ва мѣнѣна, кѣнд ва четѣ дѣнсѣш дѣн ѣсторѣилѣ ачѣстѣа маї поаѣ (ши кѣар дѣн ѣсторѣилѣ патрѣлор поастрѣ), кѣткѣ жѣдѣкѣторѣилѣ пе зпѣле вѣете фѣтеѣ вѣтрѣпѣ, карѣ се хрѣнеа ши елѣ, кѣм пѣтеа, анѣте кѣ сѣнт стрѣгоаѣе ши фѣртемѣктоарѣ ле арѣеа de вѣи. Чѣне нѣ ва рѣдѣка дѣн змерѣ кѣ компѣтѣмѣре, кѣнд ва четѣ, кѣткѣ аша зѣкѣнд нѣмаї дѣзпѣзѣи дѣн веакѣл ал шаптѣспрѣзѣчѣлеа новѣлѣл Галѣмѣ трѣвѣи съ закѣ ла прѣнѣсоа-ре осѣндѣт de кѣлѣзѣрѣме, сѣнѣр дѣн прѣ-чѣнѣ кѣ аѣ доведѣт, кѣткѣ соарѣле стѣ ши пѣтѣдѣнтѣл се дѣнтоарчѣ. Сѣракѣл Галѣмѣ, ел фѣ осѣндѣт ши нѣтѣрат дѣнтрѣ ерѣтѣчѣ!

Нѣ лесне ар фѣ кѣ пѣтѣндѣѣ, а дѣдѣчѣ ѣсторѣѣа сѣперстѣдѣѣѣѣ дѣла а еѣ леагѣн пѣнѣ дѣн зѣлѣле поастрѣ. Дѣнтрѣ'ачѣеа дѣн темѣ-ѣрѣ пѣсихологѣче се поатѣ арѣта, кѣткѣ лѣ-пѣсѣ кѣлтѣрѣѣ ши крѣда неѣиѣндѣѣ фѣсѣрѣ ѣсвоа-рѣле прѣмарѣ а ле сѣперстѣдѣѣѣѣ. De ачѣ венѣ, кѣткѣ ачѣѣ сѣлѣватѣчѣи амерѣканѣ, карѣи нѣ кѣпоаѣчѣеа прѣфѣл de пѣшкѣ ши пѣте-рѣа лѣи, пе еѣропѣнѣ дѣн дѣнеа de фѣи аѣ чѣрѣзѣлѣи ши прѣѣтѣнѣи а зѣлор трѣспѣторѣ, кѣнд ведеа кѣткѣ ачѣѣѣѣа прѣн фок ши сѣ-пет рѣстѣрѣна ла пѣтѣдѣнт ши оторѣа оа-менѣи дѣн дѣпѣртѣре маї mare фѣрѣ а се апропѣа de дѣншѣи. Дѣн ачѣлеаш прѣчѣнѣи неѣпѣвѣдѣатѣл ши пѣнѣ асѣзѣи ла тѣлѣте тѣѣѣстрѣи кѣрат оменѣѣи прѣведе че ла

ниче фермече. De ар фї кзпоскзт Егіптенї, Капаней шї Іудейї лециле патзрей маї вїне: фъръ лндойамъ тълцимеа лпшелъторїлор че се пзтеа фертекъторї, пз їар фї пзртат атжтеа веакзрї зїоа кз лзминъ, фъръ але аръта тжкар зтзръ de адевър.

Кз лпчетзл зпї пзциї фзсеръ дързїци дєла проведїнцъ кз дарзрї фїрециї маї богате, карїї кзпоскзръ патзра шї вечпичеле еї лециї маї de апроане; сїмцзл пептръ цїїнцє се деценптъ ла джпшї десволтжндзсе кз фолос таре; жздеката ацеръ мї нице лпжтмлзрї порочїте ле ажтзръ а дескоперї маї тзлте пзтерї de а ле плантелор шї вїєцзїтоарелор, а ле пїетрїлор шї а ле мїнералелор, каре еї деокамдатъ ле тзїпзїръ de кзтръ алцїї, ка прїп лзкрзрїле шї оперъцїїле лор челе некзпрїнсе de тълциме, сзъшї кзцїїце респектзл шї мїпзпареа ачестеїа. Аша кз лпчетїшорзл се десволвї семїнда зпєї фїлософїї, каре фзчеа сз кзрте оаменїї маї de апроане лп картеа чеа таре а патзрей, de каре отзл атжтеа сзте de апї с'аз мїпзпат фъръ сз прїчеапъ дїп тржпса. Лптр'ачеа кзпоскзторїї авжнд кїеа ла сїпзл патзрей лп тжпа лор, кз ачеа цїїа а'шї кзцїїга тоате мїжлоачеле, спре а скоате ла пзрере пе тоцїї дїмонїї зпї шї рзї шї прїп ачеаста пе тълцимеа че пзцїїа кзцета а о лпфржпа дзпъ плак.

Кз ачеастъ препзтїнцъ а дзхзлзї, кз ачестеа кзпоцїїнцє еї с'ар фї пзтзт фаче фжкзторїї de вїне а коптїмпоранїлор шї а вїторїмеї; лпсз пз тоцїї аз фост тарї дестзл, спре а'шї вїрзї семецїа шї егїоїзмзл, слзвїчзпї оменїмеї лппъскзте. Маї тзлцїї се фолосїръ кз цїїнда лор сїпгзр спре а се лппзлца пе сїне, їар пе попор

а'л цїїнеа лп тргоаса пецїїнцъ шї лп о тржндавъ атжрпаре; еї маї воїръ а жзка рзшїпоаса ролъ а зпор лпшелъторї лпрззтъцїї, лп а кзрор тжпї пзхарзл de фертек песте пзцїп се лпплз аша, лпкжт дїп ачела тоате пацїїле веакзрїлор вебръ сзперстїцїа пзлз ла лпветаре шї ла лзпгоаре. Маї повїм кзцетаръ чеї маї векї лецїслаторї (фжкзторї de лециї), карїї пе сїне се сїмцеа а фї кїемацїї, спре а зпї лп соцїетатеа оменеаскъ нице неамзрї лпкз фоарте крзде, шї оарешкзт трзїтоаре лптр'зп фелїз de сзлзвзтъчїме патзралъ: зп Лїкзрг, зп Солон, Назма. . . . Фїїндкз ачецїїа афласеръ лп веакзрїле лор кредїнца деспре дїмонїї лп черїз, пе пзтжлт, лп таре, сзпт пзтжлт аджк сздїтъ лп дзхзрїле оаменїлор: аша еї пз пзтеа алтфелїз de кжт а кззта сз се фолосеаскъ de ачеастъ лппрецїзраре. De ар фї воїт еї а кзтеза ка сз десрзлзчїнезе ачелеа пзрерї пеззне, атзпчї сїпгзрї ш'ар фї лпкїс калеа кзтръ скопзл че'л авеа. Ка взрвацїї кз дзх ацер, еї пз пзтеа перде дїп ведере орї че прїмеждїї, каре ар фї їсворжт дїп асеменеа лптрепрїндере. Кзчї адекъ еї сїмцеа шї атзпчї ачеа че Шїллер аз зїс лп времїле поастре: „Ваї ачелора, карїї челзї дїп пацере оръ (сзфлетече) лї даз череаска фжкїе а лзмінеї. Еа пептръ джпсзл пз стрзлзвече, еа поате пзмаї апрїнде шї префаче ораше, цзрї лп чепзшъ.“ Еї кзпоцеа кз тзлт маї вїне їнїма оменеаскъ, декжт сз пз прїчеапъ, кзткз фрїка de зей фолосїтъ de о тжпъ лпцелеаптъ, поате сз фїе чел маї пзтерпїк мїжлок, de а лпфржпа астфелїз de оаменїї крззї, шї а'ї deda ла регзла шї оржндзїала четзцєнеаскъ. Дечї еї саз зїсеръ

къ дѣлѣн зей ар фѣ дѣтъторіи ачелор леці,
саѣ чел пѣдін ле пѣсеръ свѣт неміжлочи-
та гаранціе а ачелораші. Еї слѣжба зе-
іаскъ о адѣсеръ дѣтрѣ о формѣ хотѣрѣ-
тъ къ о помпѣ маї mare; ашезаръ мѣс-
теріи, ші песте тот нѣмѣкъ пѣ трекѣръ къ
ведереа дін кѣте ар фѣ пѣтѣт сѣгѣрѣсі а-
скѣлтареа мѣлдімеї кѣтрѣ леці.

(Ва зрѣа)

ШАРЛАХЪЛ *)

Шарлахъ тѣ воалъ кѣмплітъ, преарѣ, ші аѣ-
рісітъ,

Din Iad негрешіт веніт, ц'аї лѣдїт венітел
тѣѣ

Дѣтре прѣпчїи чеї віонї: Аша фѣ алор
зрсітъ,

Дѣтр' а тале патїмі греле съ дѣ свѣле-
цѣлѣл съѣ.

Дѣцѣрѣл сѣгрѣмѣторїѣ, де каре скриптѣра
скріе,

Кѣ лаѣ трїміс чел Пѣтернїк егїптенїлор
спре рѣѣ.

Тѣ ераї ш' атѣпчї спѣркѣте! немілостївъ
зрїе.

*) Ачеаста воалъ дѣфрїкошатъ аѣ дѣчепѣт дѣ
вара трекѣтъ дѣ маї мѣлте цѣрї а donni ші
а оторѣ фѣрѣ весте не віедїї копїи, не кар-
рїи дѣ 48 де чеасѣрї дї дѣлѣкъ. Де вѣгат
дѣ сѣмѣ есте, кѣмѣкъ епїдеміа ачеаста маї
мѣлт копїи чеї маї сѣлѣтошї дї апѣкъ, ші
не ачештѣ маї мѣлт дї прѣпѣдеѣте. Дѣ dї-
стрїктѣ Брашовѣлѣ аѣ оторѣт мѣлдіме де
прѣпчї, пѣдеждѣ ші вѣкѣрїа чеа маї вѣпѣ а
пѣрїпділор. Се цїне ачеаста воалъ де вѣр-
сѣтел пѣрѣпѣт, ші стѣлѣнеѣе маї къ сѣмѣ
епїдемічеѣе.

Тѣаї скѣлат съ оторї іарѣ, ешїнд дін а-
скѣпсѣл тѣѣ.

Не чеї маї фрѣтошї, прѣпкѣдї, кѣм ші пе
чеї маї дрѣгѣстошї

Ачештѣ ї фачї прада та, ох! воалъ гро-
завѣ ешї!

Дѣ дѣпечї, сѣгрѣмї дѣ грабѣ, дѣр фѣ кѣт
де сѣлѣтошї,

Не ачештѣ маї къ сѣмѣ аї зчїде те сілеці.

Дѣ оторї фѣрѣ de мїлѣ пѣндї дѣ mare
кїп,

Сѣлѣт прѣ мѣлте доаѣ зїле, а арѣта кѣт
де їсте,

Кѣмпліт, ші кѣт de грозав лѣкрѣ амарѣл
тѣѣ венїп

Дѣ фрѣцеѣелѣл лор трѣп, — тѣ шарлахъ
аѣрїсіте!

Дїстрїктѣл е о довадѣ de а та зчїдере,
Трофеа de вїрѣпцѣ аїчї тѣ аї рѣдїкат,
Гропї песте гропї грѣмѣдїндѣ къ о таре
пѣрѣдере,

Ші не мїне ох мѣлпїтел! къ тотѣл маї
сѣлѣшеат.

Кѣчї а мѣ ївїтъ фїкѣ пѣмаї зна че
авѣм,

Меаї лзато фѣрѣ фрїкѣ, аскѣлтадї пѣрїп-
цілор!

Карї сїмѣдї а мѣ рапѣ, д'ацї фѣ орї ші
де че пѣм,

Ші вѣ афлѣдї дѣтрѣ жале пѣлпгѣлнд соар-
тѣ прѣпчїлор.

Ачеаста а мѣ фетїцѣ Корнелїа се пѣмѣ,
Ера вѣпѣ, дрѣгѣлашѣ, о фрѣтоасѣ ші
їстѣцѣ,

Viada mea, ші пѣдѣждѣ, ах! ші вѣкѣрія Сѣм vindече рана грѣ. Фіе чѣ че маї
 мѣ — лзато
 De dănsa ераѣ легате дикѣ пѣртѣнд'о Пѣрпите ціе пѣстратѣ. Іат'ѣдї адѣсѣ
 'нбраце. пѣносѣл.

Dr. Vasich.

Ах іѣвїтъ фїіка мѣ, Корнелїа! дѣпѣ тїне
 Мѣ воїѣ тѣлгѣ пѣрѣрѣ, воїѣ плѣнце не
 дпчетат?

Лзатѣ шіе чѣ ам пїердѣт! — Шарлах че
 фѣкѣшї кѣ тїне?

Дпї лзашї ч' авѣм маї скѣмпѣ? ваї таре
 маї дпшелат!

Дпї фрѣнсеши пѣтерїле, ініма тїо сѣп-
 цераши,

Сѣ'тї отречецї зілеле, вреаї, сѣмѣ лашї
 фѣрѣ мїлѣ?

Рана д'авѣ астѣнатѣ, іатѣ кѣ іар о крѣп-
 ташї

О рѣпсѣшї іарѣшї тѣрѣат кѣ венїноаса
 та сїлѣ.

Дечї алта пѣм маї рѣмѣне, декѣт а стрї-
 га ла черїѣ

Кѣтрѣ чел че 'ндрѣпѣтѣ тоате: Ох чере-
 скѣле пѣрпите!

Кѣ фїаскѣ змїлінѣ, фїнд пѣтрѣнс де дѣ-
 рерї

Дпї тѣлѣтѣск шї де чѣста, шї тѣ роѣ
 шіе фѣрпите.

Трїпите пѣтѣрѣ та, карѣ 'нврѣтѣ аї аше-
 зато

Дѣндѣ ал тѣѣ валзам сѣдпѣт шї ла тїне
 тїкѣлосѣл

D I N G E T E.

Тот атѣта есте, а фї om de rang, саѣ
 om de жос, че авем оменек тот тревѣіе
 сѣ спѣлѣм.

Еѣ а'ш вреа а тѣ пѣрта кѣ тїне чїп-
 стїт, фѣр'ка сѣ не дппѣрекет, дар аста
 пѣ се поате. Тѣ те порѣдї фалч шї те пѣї
 дптре доаѣ сказне, партїзанї пѣ кѣшїцї
 шї дпї перѣї прїетїнї. Чѣї сѣ фїе дїнтр'-
 ачеаста?

— Ып ексамїнатор вѣтрѣп шї вѣп зі-
 че зпѣї школарїѣ ла зреке:

Etiam nihil didicisti,
 шї дп сѣфере сѣ треакѣ де вѣп.

— Сѣпт оаменї, карїї іѣвек шї каѣтѣ
 че се потрївѣще кѣ дѣпшїї, шї іарѣшї де
 ачеїа, карїї іѣвек шї алеаргѣ дѣпѣ ачѣа
 че лї се дппротївѣще.

— Сѣпт оаменї, карїї пїчї декѣм пѣ
 рѣтѣческ, кѣчї еї пїчї одатѣ пѣ дптрепїнд
 вреп лѣкрѣ дпделепт.

— Оаменїї кѣ мїнте сѣпт т. deаѣна
 чел маї вѣп Conversations-Lexicon.